

Sygn. akt VIII Ga 163/15

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska (spr.)

Sędziowie: SO Agnieszka Woźniak

SO Piotr Sałamaj

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Witkowska

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2015 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przy udziale W. G.

o przyjęcie do akt rejestrowych spółki listy wspólników sporządzonej na dzień 17 maja 2010 roku

na skutek apelacji uczestniczki od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 8 grudnia 2014 r., sygn. akt X GNs 6/14

postanawia:

I. oddalić apelację;

II. stwierdzić, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Anna Budzyńska SSO Piotr Sałamaj

Sygnatura akt VIII Ga 163/15

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 14 czerwca 2010 roku - wnioskodawczyni (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. wniosła o przyjęcie do akt rejestrowych listy wspólników, sporządzonej na dzień 17 maja 2010 r.

Uczestniczka W. G. zarzuciła, że przejęcie 74 udziałów po zmarłej siostrze D. Z. przez (...) sp. z o.o. było bezprawne, gdyż ona i jej matka, a także mąż zmarłej są spadkobiercami ustawowymi D. Z., a nadto podniosła, że nie została zawiadomiona listem poleconym wysłanym co najmniej dwa tygodnie przed terminem o terminie zgromadzenia wspólników.

Postanowieniem z dnia 30 września 2010 r. Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Szczecin-Centrum w Szczecinie zawiesił postępowanie do czasu rozstrzygnięcia sprawy o sygn. akt SZ XIII Ns-Rej.KRS (...) toczącej się przed tym sądem. Na skutek skargi wnioskodawcy na powyższe orzeczenie referendarza sądowego - postanowieniem z dnia 15 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie zawiesił postępowanie w sprawie stwierdzając, że wynik

niniejszej sprawy zależy od wyniku postępowania w przedmiocie oceny prawidłowości prowadzenia przez zarząd księgi udziałów.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 8 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie w sprawie prowadzonej pod sygn. akt X GNs 6/14 odmówił przyjęcia do akt rejestrowych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. listy wspólników sporządzonej na dzień 17 maja 2010 r.

Zdaniem Sądu Rejonowego wniosek okazał się bezzasadny. Sąd I instancji dokonał wykładni przepisu art. 188 § 3 k.s.h. wskazując, że przepis ten ma zapewnić jedynie funkcję informacyjną (art. 17 ustawy o KRS), natomiast w celu zapewnienia tego, że podane przez zarząd informacje są prawdziwe ustanowiono art. 587 § 1 k.s.h., który penalizuje zachowanie zarządu polegające na ogłaszaniu danych nieprawdziwych lub przedstawianiu je organom spółki, władzom państwowym lub osobie powołanej do rewizji.

Sąd orzekający w I instancji wyjaśnił, że złożenie przez zarząd wniosku do sądu rejestrowego zawierającego listę aktualnych wspólników należy do obowiązków zarządu. W orzecznictwie zwraca się przy tym uwagę, że przepis ten nie nakłada na zarząd obowiązku udokumentowania zmiany, np. przez złożenie umowy zbycia. Niezłożenie zatem takich dokumentów nie stanowi o niezgodnych z prawem brakach w postępowaniu, których stwierdzenie zobowiązywałoby sąd rejestrowy do ich usunięcia. Stąd też sąd rejestrowy, dokonując wpisu do rejestru przedsiębiorców, nie ma obowiązku badania ważności umów zbycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 września 2009 r. (...) 630/08). Sąd Rejonowy zaznaczył, że takim przypadku nie istnieje obowiązek dołączenia do nowej listy wspólników dokumentów dotyczących podstawy prawnej zmiany w składzie osobowym spółki z o.o., jeśli jednak dokumenty takie zostały załączone, a wynika z nich jakaś nieprawidłowość lub inna okoliczność wpływająca na odmowę rozstrzygnięcia zgodnie z żądaniem wniosku, to sąd rejestrowy powinien wziąć to pod uwagę. Sąd I instancji podkreślił, że przedmiotem postępowania z wniosku o przyjęcie do akt rejestrowych spółki aktualnej listy wspólników, nie jest konstytutywne rozstrzygnięcie o tym kto jest wspólnikiem spółki, lecz dokonanie stosownego wpisu w aktach rejestrowych, a odmowa w tym zakresie nastąpić może wyłącznie wtedy, gdy załączone do wniosku dokumenty (o ile w ogóle zostały przedstawione) budzą wątpliwości co do zasadności wniosku.

Sąd Rejonowy wskazał, że prawomocnym postanowieniem z dnia 26 marca 2013r. sygn. akt SZ XIII Ns-Rej. KRS (...) przyjęto już listę wspólników wnioskodawcy sporządzoną na dzień 15 lutego 2013 r. zawierającą zmianę danych w zakresie składu wspólników Spółki oraz ilości i łącznej wysokości posiadanych przez nich udziałów. Z tego powodu Sąd orzekający w I instancji doszedł do wniosku, że skoro powziął wiadomość o zmianie w składzie wspólników spółki już po dacie złożenia wniosku, to przychylenie się do wcześniejszego (a więc już nieaktualnego) wniosku może przynieść niepożądane konsekwencje w postaci osłabienia zaufania do danych wynikających z treści dokumentów, składanych pod kontrolą sądu rejestrowego, a nadto godzić w zasadę jawności i prawdziwości danych ujawnionych w rejestrze oraz bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że przedmiotem postępowania na podstawie art. 188 § 3 k.s.h. jest dokonanie wpisu w aktach rejestrowych zgodnie z przedstawioną przez zarząd listą wspólników, a odmowa może nastąpić jedynie wówczas, gdy z załączonych dokumentów wynika, że wniosek ten jest niezasadny. Przedmiotem rozstrzygnięcia sądu nie jest wówczas konstytutywne rozstrzygnięcie i przeprowadzanie postępowania dowodowego w celu ustalenia, kto jest aktualnym wspólnikiem spółki, ani tym bardziej stwierdzanie nieważności uchwał spółki.

Sąd I instancji wskazał, że z uwagi na powzięcie wiadomości o zmianie w składzie wspólników spółki już po dacie złożenia wniosku oraz z uwagi na fakt, że sama uczestniczka w piśmie z dnia 5 sierpnia 2010 r. (k. 57) zarzucała, iż wniosek wnioskodawcy jest niezgodny z prawem, należało odmówić dokonania wpisu, a ewentualna zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy listy wspólników z 17 maja 2010 r. na dzień 17 czerwca 2010 r. (data wpływu wniosku) pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Apelację od powyższego postanowienia wywiodła uczestniczka zaskarżając je w całości i wnosząc o jego zmianę przez stwierdzenie odmowy przyjęcia do akt rejestrowych (...) sp. z o. o. w S. listy wspólników z dnia 17 maja 2010 r. oraz

kolejnych list wspólników, zawierających kwestionowane dane z listy wspólników z dnia 17 maja 2010 r., ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Skarżąca zarzuciła Sądowi Rejonowemu nie egzekwowanie postanowień art. 188 k.s.h., gdyż przyjął do akt rejestrowych późniejszą listę wspólników (tj. z dnia 15 lutego 2013 r.) zawierającą te same dane, co lista której dotyczy niniejsze postępowanie. Tymczasem Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie VIII Ga 299/12 (SZ XIII- Ns –Rej. KRS (...)) postanowieniem z dnia 12 października 2012 roku ukarał członków zarządu spółki (...) grzywną za nieprawidłowe prowadzenie księgi udziałów. Podniosła także, że Sąd Rejonowy zawiesił niniejsze postępowanie z uwagi na fakt, że jego rozstrzygnięcie zależy od wyniku postępowania w przedmiocie oceny prawidłowości prowadzenia przez zarząd księgi udziałów. Skarżąca wyraziła również niezadowolenie z powodu długotrwałego zawieszenia niniejszego postępowania.

Na rozprawie w dniu 19 czerwca 2015 r. skarżąca podtrzymała apelację. Dodatkowo wskazała, że na liście wspólników złożonej przez wnioskodawczynię w miejsce udziałów W. G. i Gminy M. S. widnieje spółka (...). Spółka ta jest następcą prawnym (...) S.A. w W., która w dniu 22 września 2003 r. zawarła ze (...) spółki (...) umowę przedwstępną sprzedaży 74 udziałów w (...) sp. z o. o. Umowa ta przewidywała zabezpieczenie roszczeń spółki (...) zastawem rejestrowym na udziałach w spółce, które miał być nabyte na podstawie umowy przyrzeczonej. Następnie spółka (...) na podstawie art. 22 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oświadczyła wolę przejęcia tych udziałów. Zdaniem skarżącej roszczenia wynikające z umowy przedwstępnej wygasły. W. również zastaw rejestrowy. Podniosła, że przejęcie udziałów pozbawione jest mocy prawnej i nie wywiera skutków prawnych. Podkreśliła, że w wyniku postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po D. Z. nabyła własność części przysługujących spadkodawczyni udziałów. W konsekwencji złożone listy wspólników nie zawierają prawdziwych danych, co powoduje, że skarżąca nie może korzystać z uprawnień przysługujących jej jako (...) spółki (...).

Wnioskodawczyni wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania w tym wynagrodzenia zawodowego pełnomocnika. W jej ocenie skarżąca nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia Sądu I instancji, albowiem orzeczenie jest zgodne z żądaniem apelacji oraz z żądaniem wyrażonym przez uczestniczkę w toku postępowania.

Skarżąca, ustosunkowując się do wypowiedzi pełnomocnika wnioskodawcy wskazała, że lista wspólników przyjęta postanowieniem Sądu Rejestrowego z dnia 26 marca 2013 r. zawiera nieprawidłowe dane co do składu wspólników, gdyż na tej liści brak jest W. G. jako spadkobierczyni i Gminy M. S. jako spadkobiercy E. Z.. Nadto wskazała, że lista ta została przyjęta w dacie, w której postępowanie w niniejszej sprawie było zawieszona. Wniosła o oddalenie wniosku spółki (...) o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna. Treść środka zaskarżenia zawiera przede wszystkim zarzuty kwestionujące rozstrzygnięcie Sadu I instancji z uwagi na nieuwzględnienie skarżącej na liście wspólników spółki. Ustalenia Sądu Rejonowego, które Sąd Okręgowy w całości podziela i uznaje za własne bez potrzeby ich szczegółowego powtarzania nie były w istocie kwestionowane przez skarżącą. Podkreślić należy, iż Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosku (...), spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o przyjęcie do akt rejestrowych listy wspólników tej spółki z dnia 17 maja 2010, wskazując jednocześnie prawidłowo na cel i znaczenie przepisu art. 188 k.s.h oraz charakter prawny wpisu do księgi udziałów, którą obowiązany jest zgodnie z art. 188 § 1 k.s.h prowadzić zarząd.

W apelacji skarżąca sformułowała między innym wniosek o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez stwierdzenie odmowy przyjęcia do akt rejestrowych spółki (...) listy wspólników z dnia 17.05.2010 r. Wskazać należy, że w niniejszej sprawie taka decyzja procesowa została podjęta przez Sąd orzekający w I instancji, który postanowieniem z dnia 8 grudnia 2014 r. odmówił przyjęcia teje listy wspólników, tak więc Sąd Odwoławczy nie miał możliwości, aby uwzględnić w tym zakresie wniosek apelacji.

Podniesione przez skarżącą zarzuty i argumentacja przytoczona na ich uzasadnienie sprowadzały się do stanowiska, że lista wspólników, której dotyczył wniosek oraz kolejne, w tym z dnia 15 lutego 2013 r. złożona przez wnioskodawczynię i przyjęta przez sąd rejestrowy zawierają dane niezgodne z prawdą, gdyż w miejsce m. in. uczestniczki został ujawniony inny podmiot – spółka (...). Zdaniem Sądu odwoławczego okoliczności, które skarżąca podnosiła zarówno w treści środka odwoławczego jak i na rozprawie pozostają bez wpływu na wydane w sprawie rozstrzygnięcie, dotyczące odmowy przyjęcia do akt rejestrowych spółki - w trybie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym – listy wspólników z dnia 17 maja 2010 roku.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że konieczność uwzględnienia zmian w składzie wspólników spółki z o.o. zaistnieje w sytuacji przejścia udziałów na inną osobę np. na nabywcę udziału czy też spadkobiercę zmarłego wspólnika. W razie zmian w składzie osobowym wspólników, zainteresowani zobowiązani są bowiem – zgodnie z art. 187 § 1 k.s.h. zawiadomić o tym fakcie spółkę, przedkładając dowód przejścia udziałów np. w postaci umowy sprzedaży lub postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Zgodnie natomiast z treścią art. 188 § 1 k.s.h. wszystkie dane o wspólnikach spółki z o.o. zawarte są w księdze udziałów, będącej dokumentem, w którym wpisuje się w szczególności nazwisko i imię albo firmę (nazwę) oraz siedzibę wspólnika, adres, liczbę i wartość nominalną jego udziałów, jak również informację o obciążeniu udziałów zastawem lub użytkowaniem. Odnotowuje się w niej także wszelkie zmiany dotyczące osób wspólników i przysługujących im udziałów. Natomiast art. 188 § 1 i 3 k.s.h. nakłada na zarząd, w sytuacji zmiany w składzie osobowym wspólników, obowiązek dokonania zmiany w księdze udziałów, a następnie złożenia sądowi rejestrowemu aktualnej listy wspólników wymienieniem liczby i wartości nominalnej udziałów każdego z nich oraz wzmianką o ustanowieniu zastawu lub użytkowania udziału. Z kolei działanie Sądu Rejestrowego, które wiąże się z powyższym obowiązkiem nałożonym na spółkę, zostało – mając na uwadze okoliczności rozpoznawanej sprawy - wskazane w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U.2013.1203 j.t. ze zm., dalej: uKRS), zgodnie z którym jeżeli przepis szczególnie nakazuje zgłoszenie określonych danych sądowi rejestrowemu lub wpisanie ich do Rejestru, a dane te nie podlegają według przepisów ustawy wpisowi do określonego działu Rejestru, dokumenty zawierające te dane oraz dokumenty wymienione w art. 47a ust. 2 składa się do akt rejestrowych. W niniejszej sprawie taki wniosek o przyjęcie akt rejestrowych niepodlegających wpisowi do określonego działu KRS-u został przez spółkę złożony i nie został uwzględniony przez Sąd I instancji. Rozstrzygnięcie to było zgodne ze stanowiskiem skarżącej sformułowanym już na etapie postępowania przed Sądem orzekającym w I instancji i podtrzymanym w apelacji. Skarżąca zdaje się przy tym utożsamiać wpis w księdze udziałów, a następnie złożenie listy wspólników do sądu rejestrowego jako decydujące komu przysługują udziały w spółce z o.o., i kto będzie wykonywał prawa korporacyjne wynikające z własności tych udziałów. Należy więc wyjaśnić, że celem regulacji art. 188 k.s.h. jest zapewnienie aktualizowania danych zawartych w rejestrze KRS w związku z rejestracją spółki z o.o. - wskutek zmian dotyczących wspólników i przysługujących im udziałów, jakie zaszły od czasu rejestracji spółki. Przepis ten stanowi realizację zasady jawności składu osobowego wspólników spółek handlowych zarówno na płaszczyźnie wewnętrznej (księga udziałów) jak i zewnętrznej (lista wspólników). Trafnie więc Sąd orzekający w I instancji wskazał, że przepis ten ma służyć zapewnieniu funkcji informacyjnej rejestru oraz prawidłowo wyjaśnił, że dokonanie wpisu do akt rejestrowych czy też przyjęcie listy wspólników do akt rejestrowych nie powoduje, iż osoba wskazana w liście wspólników staje się wspólnikiem, a osoba na tej liście się nieznajdująca wspólnikiem nie jest.

Zwrócić należy uwagę, że sam charakter prawny wpisu do księgi udziałów nie budzi wątpliwości w orzecznictwie ani doktrynie. W przypadku spółek z o.o. wpis w księdze udziałów nie rozstrzyga, kto jest wspólnikiem. Tego rodzaju wpis ma znaczenie deklaratywne i pełni funkcję porządkową (wyr. z SN 26.7.2007 r., V CSK 130/07, L.). Powyższe należy rozumieć w ten sposób, że wpis, lub brak wpisu, w księdze udziałów nie stanowi warunku uznania danej osoby za wspólnika wobec spółki oraz że wpis w księdze udziałów nie sanuje bezskuteczności zbycia udziałów niezależnie od tego, co stanowi przyczynę bezskuteczności oraz niezależnie od postaci bezskuteczności (M. R., Status wspólnika w spółce z o.o. a wpis w księdze udziałów, (...) 2005, Nr 9, s. 4-9). Wpis do księgi udziałów nie zmienia zatem pozycji prawnej osoby legitymowanej materialnie, również w stosunku do wspólnika legitymowanego formalnie.

W stosunku do osób trzecich wpis do księgi udziałów nie stwarza domniemania, że legitymowany formalnie jest również legitymowanym materialnie wspólnikiem spółki. Brak jest w przepisach o spółce z o.o. odpowiednika art. 343 § 1 k.s.h., zgodnie z którym za akcjonariusza posiadającego akcję imienną uważa się osobę, która jest wpisana do księgi akcyjnej. Reasumując księga udziałów ma znaczenie głównie ewidencyjne i służy do ustalenia stanu posiadania udziałów przez poszczególnych wspólników, od chwili rejestracji spółki w rejestrze KRS oraz śledzenia wszelkich zmian dotyczących wspólników i przysługujących im udziałów, jakie miały miejsce od rejestracji spółki.

W toku postępowania przed Sądem I instancji uczestniczka wnosząc o nieprzyjęcie listy wspólników z dnia 17 maja 2010 r. wskazała, jak to zostało sformułowane w jej piśmie z dnia 5 sierpnia 2010 r., że ten wniosek jest niezgodny z prawem. Argumentacja przytoczona na uzasadnienie tego stanowiska, była oparta w szczególności na twierdzeniach kwestionujących skuteczność przejęcia tych udziałów przez spółkę, która została ujawniona na liście wspólników z dnia 17 maja 2010 r. Skarżąca stwierdziła, że nie powstała wierzytelność która by uprawniała zastawnika do przejęcia udziałów w trybie art. 22 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów. Okoliczności te, w toku niniejszego postępowania, które było prowadzone przez sąd rejestrowy nie podlegają badaniu. Kognicja sądu rejestrowego obejmuje badanie, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem formy i treści z przepisami prawa oraz czy dane identyfikacyjne, wskazane we wniosku, są prawdziwe (art. 23 § 1 i 2 zd. 1 uKRS).

Co do wniosku o stwierdzenie odmowy przyjęcia kolejnych list wspólników zawierających kwestionowane dane z listy wspólników z dnia 17 maja 2010 r. wskazać należy, iż brak jest podstaw prawnych do wydania takiego orzeczenia, gdyż w przedmiotowej sprawie przedmiotem rozpoznania przez Sąd Odwoławczy było postępowanie dotyczące odmowy przyjęcia listy wspólników z dnia 17 maja 2010 r., a nie wszystkich list wspólników.

Argumenty skarżącej, że spółka (...) nie uwzględnia, jej zdaniem błędnie - statusu skarżącej jako wspólnika w tej spółce, nie podlega badaniu w trybie postępowania nieprocesowego przez sąd rejestrowy w postępowaniu o przyjęcie listy wspólników. Jeżeli skarżąca uważa, że nie zaistniała możliwość zrealizowania przez zastawnika – spółkę (...) prawa do zaspokojenia się poprzez przyjęcie przedmiotu zastawu – 74 udziałów w spółce (...), na własność oraz że jest wspólnikiem spółki - to okoliczności te skarżąca powinna podnosić w postępowaniu procesowym w trybie powództwa.

Mając na podstawie powyższe rozważania - stosownie do treści art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. apelacja skarżącej jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach postępowania oparte zostało o treść przepisu art. 520 § 1 k.p.c. Z treści art. 520 k.p.c. wynika, że ustawodawca zakłada, iż w zasadzie uczestnicy postępowania nieprocesowego są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu z nich. Dlatego ten, kto poniósł koszty sądowe lub koszty zastępstwa procesowego, nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, lecz także nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika. Niniejsza sprawa dotyczyła złożenia listy wspólników do sądu rejestrowego i trudno mówić, że ich interesy uczestników były sprzeczne, czy też, że strony były w różnym stopniu zainteresowane rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Same różnice w stanowiskach, co do przyjęcia czy też odmowy przyjęcia listy wspólników nie stanowią o spornym charakterze niniejszej sprawy. W niniejszej sprawie nie było więc – w ocenie Sądu odwoławczego - podstaw do zastosowania przepisów art. 520 § 2 k.p.c. i art. 520 § 3 k.p.c.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Anna Budzyńska SSO Piotr Sałamaj